ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನ (1924): ಗಾಂಧೀ ಚಿಂತನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ – ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ರಮೇಶ್ ಹೇಮರೆಡ್ಡಿ ಸಂಕರಡ್ಡಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಧಾರವಾಡ.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17411678

ABSTRACT:

1924ರ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಅಧಿವೇಶನವು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆಯಾಗಿರದೇ ಅದು ಭಾರತೀಯ ಚೇತನದ ನೈತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ಅಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳವಳಿಗಳ ಸ್ಥಗಿತದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ನಿರಾಸೆ ಆವರಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಈ ಅಧಿವೇಶನವು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ನೈತಿಕ ಶುದ್ಧತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕತೆಯ ಮಾರ್ಗದತ್ತ ಕರೆದೊಯ್ದಿತು. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಅಧಿವೇಶನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಗಾಂಧೀ ಚಿಂತನೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಸಾರ, ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಅದರ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನ, ಗಾಂಧೀ ಚಿಂತನೆ, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ರಾಜಕೀಯ ನೈತಿಕತೆ, ಖಾದಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ.

1920ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ತೀವ್ರ ಗೊಂದಲಮಯ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದುದು, ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳವಳಿಯು ಕ್ಷೀಣಿಸಿದುದು ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದೊಳಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ತೀವ್ರಗೊಂಡಿದ್ದುದು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. 1922ರ ಚೌರಿಚೌರಾ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದಾಗ, ಅನೇಕ ನಾಯಕರು ಅವರ ನಿಲುವಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಿರಾಮದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಉತ್ಸಾಹವು ಮಸುಕಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 1924ರ ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನವು ರಾಜಕೀಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಜೈಲುವಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಚೇತನವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಿಸುವ ಆಶಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ರಾಜಕೀಯವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವಲ್ಲ, ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. “ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೂ ಶುದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ,” ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು.[1] ಅವರು ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನದ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಅಧಿವೇಶನವು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಯಾಗಿರದೇ ಅದೊಂದು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ತಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ನಂತರ ಉಂಟಾದ ನಿರಾಸೆ, ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರತೆಯ ನಡುವೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಅಧಿವೇಶನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೈತಿಕ ಸಂದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ''ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಫಲವಾಗಿರಬೇಕು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.[2] ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಈ ನಿಲುವು ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಂತೆಯೇ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಒಳಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಮುಂದಾಗಿದ್ದರು. ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯು ಜನರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಸಂಘಟನಾ ಶಿಸ್ತಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಅದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಫಲ ನೀಡಿತ್ತು. ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಶಿಸ್ತಿನ ರಾಜಕೀಯ (Politics of Discipline) ಎಂಬ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರೂ ಖಾದಿ ಧರಿಸಬೇಕು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.[3] ಈ ನಿಯಮಗಳು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಳಾಗಿರದೇ ಅವು ಗಾಂಧೀಜಿಯ ನೈತಿಕತೆಯ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ರೂಪಗಳು ಆಗಿದ್ದವು. ''ಖಾದಿ ಧರಿಸುವುದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಸ್ತ್ರ'' ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹೇಳಿದರು.[4] ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಖಾದಿ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಧನವಾಗಿರದೇ ಅದೊಂದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ನೈತಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿತ್ತು. ಖಾದಿಯ ಮೂಲಕ ಅವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರ ಆತ್ಮಗೌರವದ ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಾಣದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಯಸಿದರು.

ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತು. ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳವಳಿಯ ನಿರಾಸೆಯಿಂದ ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅಂತರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು: ''ಭಾರತದ ಆತ್ಮ ಧರ್ಮದ ಏಕತೆಯಲ್ಲಿದೆ; ಧರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವೈಮನಸ್ಸುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಾಗದು.''[5] ಈ ಉಲ್ಲೇಖವು ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ನೈತಿಕ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಆಳವಾದ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ''ನೈತಿಕತೆ ಇಲ್ಲದ ರಾಜಕೀಯ, ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರದ ಕ್ರೌರ್ಯ'' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.[6] ಈ ನಿಲುವು ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಮಾನವಧರ್ಮದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಗಾಂಧೀ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಸೂತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನದ ಪ್ರಮುಖ ಘೋಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆಯ ಕುರಿತಾಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಆತ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಕಪ್ಪು ಚುಕ್ಕೆ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದರು. ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಂತೆ, ''ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾಚರಣೆ ನಾಶವಾಗದೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯವು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯ.''[7] ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಈ ನಿಲುವು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರಚೇತನದ ಒಳಹೊರಗಿನ ಶುದ್ಧತೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ತಂದಿತು.

ಬೆಳಗಾವಿಯ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರು. ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೇವಲ ಮನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, "ದೇಶಸೇವೆಯ ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿ" ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಖಾದಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು.[8]

ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನವು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಸಂಘಟನಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷಾ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮರುಸಂಘಟಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಇದು ಜನರೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಈ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯ ರಚನೆಯ ಬುನಾದಿಯೂ ಆಗಿತು.[9] ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ನಿಲುವು ನೂತನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಬೆಳಗಾವಿಯ ಅಧಿವೇಶನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪವು ಗಾಂಧೀ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿತ್ತು. ಸಭಾಂಗಣವು ಖಾದಿ ಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸರಳ ಖಾದಿ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವೇದಿಕೆಗೆ ಏರಿದರು. ಸಭೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಶಾಂತಿಯ ಸಂದೇಶದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆಗಿಂತಲೂ ನೈತಿಕ ಸಾಧನೆಯ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಾಭಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ಹೇಳುವಂತೆ, "ಬೆಳಗಾವಿಯ ವಾತಾವರಣ ಧರ್ಮಮಯವಾಗಿತ್ತು; ರಾಜಕೀಯವು ಇಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಪಸ್ಸಿನ ರೂಪ ಪಡೆದಿತ್ತು."[10] ಅಧಿವೇಶನದ ಬಳಿಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನೊಳಗಿನ ನೈತಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ನಾಯಕರು ಜನಸೇವೆಯನ್ನು ಧರ್ಮದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಿಂದಲೇ "ಸೇವಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು" ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಂಗವಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.[11]

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಚಿಂತನೆಯು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ "ಸತ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ" (Politics of Truth) ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವರು ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವು ಶಸ್ತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ಆತ್ಮಬಲದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ."[12] ಈ ನಿಲುವು ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನೈತಿಕ ಯಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿತು.

ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನದ ನಂತರ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದ ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ದೃಢವಾಯಿತು. 1930ರ ದಂಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಖಾದಿ, ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಬೆಳಗಾವಿಯ ತತ್ವಗಳ ನೇರ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿತ್ತು. 1932ರ ಪುಣೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸರ್ವೋದಯ ಚಳವಳಿಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಬುನಾದಿಯೂ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.[13]

ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದವು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಇದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನೊಳಗಿನ ಗಾಂಧೀ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿತು. ಬ್ರೌನ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, "ಬೆಳಗಾವಿಯು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ನೈತಿಕ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ ಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು."[14] ಎರಡನೆಯದಾಗಿ,

ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ನೈತಿಕ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೌಹಾರ್ದತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿತು.

ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನದ ರಾಜಕೀಯ ಪರಂಪರೆ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರವೂ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ನೆಹರೂ, ಪಟೇಲ್, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮುಂತಾದ ನಾಯಕರುಗಳ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀ ನೈತಿಕ ರಾಜಕೀಯದ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಖಾದಿ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ತತ್ವಗಳು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ನೈತಿಕ ಆಶಯಗಳಲ್ಲೂ ಅಡಕವಾದವು. ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಆಡಳಿತದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಈ ಅಧಿವೇಶನದ ಪರಂಪರೆಯ ಫಲವಾಗಿವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, 1924ರ ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನವು ಗಾಂಧೀ ಚಿಂತನೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ನೈತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಅದು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಬಿಂದು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಘಟಕವಲ್ಲದೆ ನೈತಿಕ ಜೀವಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು — "ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂದರೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಜನಾಂಗ" ಎಂಬ ಅವರ ನಿಲುವು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧಿವೇಶನವು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ–ರಾಜಕೀಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. M.K. Gandhi, Collected Works of Mahatma Gandhi, Vol. 28 (New Delhi: Publications Division, 1967), 144.
2. Ibid., 150.
3. M.S. Jain, The Congress and the Freedom Struggle (Delhi: People's Publishing House, 1971), 128.
4. Ibid., 130.
5. Gandhi, Collected Works, Vol. 28, 153.
6. Judith Brown, Gandhi's Rise to Power: Indian Politics 1915–1922 (Cambridge: Cambridge University Press, 1972), 245.
7. M.K. Gandhi, "Communal Unity," Young India, December 1924.
8. B. Pattabhi Sitaramayya, History of the Indian National Congress (Vol. I) (Madras: Indian National Congress, 1935), 288.
9. Ibid., 290.
10. Ibid., 292.
11. Jain, The Congress and the Freedom Struggle, 135.
12. Gandhi, Collected Works, Vol. 28, 160.
13. Judith Brown, Gandhi: Prisoner of Hope (New Haven: Yale University Press, 2008), 218.
14. Ibid., 220

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.